

Mirna

Koristi riječi nama strane, riječi poput rabiti i zaista. Zove se Mirna. Otac joj je oficir. Nismo ga nikad vidjeli, a ona ne voli pričati o njemu. Kad je ispitujemo, samo slegne ramenima i šuti. Voli pričati o crnom ljepotanu, Heidi i Oliveru Twistu. Najviše o Oliveru Twistu. Nama je dosadno pa pojurimo za loptom ili, ako pada kiša, sjednemo ispod nadstrešnice i igramo Crnog Petra.

Mi smo djeca radnika, baši fondi, kako za nas govori stara Beginica dok sjedi ispred vrata, nakićena bižuterijom, nesvjesna da je i nju život srozaio među nas.

Barake su dugačke. Pokrivene šindrom. Svaka od njih je pregrađena u po četiri stana. Vodu donosimo iz dvorišta. Nemamo kanalizaciju. Povremeno dolazi cisterna, koju zovemo govvara, isprazniti crne jame. Tih dana naselje smrdi. Muhe su zelenije. Kad cisterna ode, vrati se miris juhe, pečenih krumpira, graha, suhog mesa i zaplovi zrakom miješajući se s mirisom ruža koje cvjetaju ispred svakog stana.

Ponedjeljkom žene, znojne i zajapurene, iznose velike lonce otkuhanog rublja, istresaju ih u kamena korita na sred dvorišta, ispiru, ocjeđuju i vješaju na žice. Dvorište izgleda poput broda luđaka. Pokrpene plahte, modri trliši, dječje čarape i hlačice prekrojene od okračalih hulahupki, šarene kućne haljine. Sve to vijori na vjetru ili čeka da prestane kiša i zapuše bura. Zdenkina je roba najbjelja i najpokrpanija.

“Nikad mi neće bit jasno šta vidi u njemu”, govorila je Kuduzova dok je širila plahte, flannelske, prljavoroze, pokrpene kvadratima istih takvih, za nijansu svjetlijih.

“Hrani joj dicu”, rekla bi Beginica.

“Dica su joj gladna. Ja to najbolje znam”; rekla bi Kuduzova, uzela lavor i odmarširala prema svojim vratima.

“Ko će znat šta ona u svojoj glavi misli”, zaključila bi Beginica.

Mirna je mama čistačica, jedna od rijetkih zaposlenih žena u našem naselju. Mirna je odlikašica. Od mame je na poklon dobila knjigu. Debelu knjigu. Svakog je dana čita žmirkajući kroz stakla teških naočala. Sjedi pred svojim stanom, pored ružinog grma. Listovi su mu rđave boje, sparušeni, a cvjetovi smeđi, suhi i klonuli.

Mi ne čitamo. Mi imamo livadu iza baraka, more na pet minuta hoda, loptu ako bi nam se posrećilo, a ponekad jest nekome tko je školsku godinu završio s odličnim. Takvi su kod nas rijetki.

“Mirna, dođi se igrati s nama”, zovemo je.

Utorkom se Mirna mama vraća kasno s posla. Sumrak briše boje dana, šišmiši izlijeću iz svojih rupa, kad ona brzim korakom prijeđe preko dvorišta, poljubi Mirnu koja je dočekuje čitajući, uvijek čitajući, i uđe u kuću.

“Nije joj lako. Rekla mi je nekidan da on ne dobiva plaću, a ona mu od one svoje crkavice mora još i duvan kupovati”, govori Zdenka, debela Zdenka s natečenim venama, ispucanim petama i prstima koji izviruju iz plastičnih šlapa.

“Svi mi imamo svoj križ. Ka da je tebi lako s četvero dice, ali si se barem one budale riješila”, uzdahne Kuduzova.

Srijedom Mirna mama peče kolače. Zrakom zaplovi miris vanilije i limuna. Iznese veliki tanjur vrućih buhtli i zove nas da se pridružimo Mirni, a mi dotrčimo, zgrabimo po kolač ili dva i nastavimo se igrati. Mirna, izgubljena među slovima, gricka kolač nesvjesna njegovog mirisa i okusa. Majka sjedne pokraj nje. “Danas je baš vruće! ili “Što si ti radila danas?”, govori, a Mirna samo slegne ramenima i nastavi čitati.

Ljeto je ostarilo, poprašnjavilo, sparušilo se. Dani su vrući a noći sparne. Trava je plegla po raspucaljoj zemlji. Igramo na male branke u oblaku prašine. Svi viču na nas da se smirimo. Svi uzdišu za kišom.

“Na svitu nema lipšeg mista od ovih naših baraka”, hladi se Kuduzova razglednicom Rima koju je davno dobila od sina. I sad se strese kad se sjeti koliko se nagladovala zbog njegove ekskurzije a on, budala, nije ni maturirao.

“Bilo bi još lipše da imamo za sladoled ili barem pivu”, frkne Zdenka.

Sjede na rasklimanim sjedalicama, na podmetačima od ostataka vune i prate što se događa u dvorištu.

“Dobra večer! Ovo je moj brat”, pozdravi ih u prolazu Mirnina majka i pokaže na mladog čovjeka pored sebe.

“Baš mi je drago da sam ti upoznala brata. Kako ste?”, kaže umiljato Kuduzova.

Ušli su u stan i zatvorili vrata.

“Ovo bi moga bit oficir”, reče Zdenka.

“Ti ćeš to najbolje znat”, reče Kuduzova.

“Možeš mislit šta joj je ovo brat!”

“Ko zna? Možda i je”, reče Kuduzova, pa s krila podigne razglednicu i počne se hladiti.

Sjede tako očekujući povjetarac s mora. Noć se spustila. Namreškani se mjesec ljuljuška na moru. Oko njih se čuje zveckanje posuđa. Neki jedu tjesteninu s mesom. Neki bez. Ovdje ništa nije tajna. Može svatko pričati što hoće ali mirisi, mirisi uvijek govore istinu.

Zvukovi se smiruju. Istrčimo u dvorište, smijemo se, dozivamo, pa posjedamo po zidićima. S mora pirka blagi vjetrić.

“Evo, fala Bogu, napokon malo bave”, uzdahne Kuduzova i spusti razglednicu u krilo.

Mirna iziđe iz kuće, zatvori za sobom vrata i ne sjedne ispod ruže, nego se uputi prema nama. Zastane pred Dinom najglasnijim i najhrabrijim od nas, Dinom koji je prohodao sva stabla oko naselja, koji je svakog proljeća prvi skakao u more, čiju je glavu, ošišanu na nulu, krasila cijela mapa ožiljaka. Pruži mu “Životinjsko carstvo”.

“Čokoladu pojedi ali, ako imaš duplu sliju, dat ćeš je meni. Važi?”, reče i sjedne pored njega.

Ružica Gašperov, Split